

VISION OCH STRATEGI 2019-2026 FÖR DE VÄSTNYLÄNDSKA KOMMUNERNAS VATTENVÅRDSSAMARBETE

1. BAKGRUND

Inom Västra Nylands område finns fina inlandsvattendrag, rikliga grundvattentillgångar och ett unikt skärgårdsområde. Inom området finns Nylands största sjöar Lojo sjö och Hiidenvesi sjö samt den fjordlika Pojoviken. Västra Nyland är även känt för sina ståtliga kustvatten jämte skärgården samt för sina rena grundvatten. Vattendragens och de rena grundvattnens liksom den övriga västnyländska naturens dragningskraftsfaktor är för såväl områdets innevånare som företagen och turisterna obestridlig. I huvudsak är vårt områdes yt- och grundvatten i gott skick, men under årtiondenas lopp har vattenkvaliteten och det ekologiska tillståndet ändå blivit sämre i en del vatten och inom grundvattenområdena finns riskfaktorer. För att få dess värdefulla vatten i bra skick och behålla det goda tillståndet kräver åtgärder och ett målmedvetet samarbete.

En förbättring av vattendragens tillstånd är en gemensam målsättning inom hela EU. Målsättningen för vattenvården är, att uppnå minst ett gott tillstånd i yt- och grundvattnen fram till år 2015, i en del fall har målet satts till år 2021 eller 2027. Samtidigt får tillståndet i vattnen inte försämrats. Som bäst uppdaterar man vattenvårdsplanerna och efter det granskar man åtgärdsprogrammen. Flera av Västra Nylands vattendrag har redan i den i kraft varande vårdplanen identifierats som vattendrag, som kräver restaureringsåtgärder. För den noggrannare planeringen av restaureringarna eller det egentliga restaureringsarbetet, har man för det mesta inte hittat tillräckliga resurser eller utförare.

Utgångsläget för möjligheterna att i Västra Nyland förbättra tillståndet i områdets vattendrag är utmärkt. Bra basfakta om största delen av vattendragen finns i de flesta kommuner. Västra Nylands vatten och miljö rf (LUVY) har verkat i över 40 år och svarar för utförandet av hundratals obligationskontroller inom Västra Nylands område. Inom området utförs även flera samkontroller gällande såväl yt- som grundvatten, genom vilka man får en bra helhetsuppfattning om tillståndet i större områdeshelheter och om de förändringar som skett. Uppgifter om vattendragens tillstånd och om belastningens inverkan finns alltså. Även många kommuner har, för att förverkliga den lagstadgade uppföljningen av miljön, låtit kontrollera läget speciellt i de små sjöarna. Dessutom har lokala aktörer såsom exempelvis olika sjöars skyddsföreningar utrett tillståndet i det egna vattendragen. Under de senaste årtiondena har den punktvisa belastningen huvudsakligen fått minimerad och den största belastningen kommer numera från den diffusa belastningen, såsom från jord- och skogsbruket samt från glesbygdens avloppsvatten.

För att förbättra vattnens tillstånd krävs målmedvetet arbete speciellt för att minska belastningen från glesbebyggelsen samt gällande grundvattenskyddet en minimering av grundvattenriskerna. LUVY samt områdets kommuner har redan i över 10 år gjort ett mycket bra samarbete beträffande glesbygdens avloppsvatten samt för att få de effekter som den medför i skick. Förutom samarbetet gällande glesbygdens avloppsvatten har LUVY

tillsammans med kommunerna och övriga finansiärer lyckats med, att främja skyddet av vattendragen inom ramen för ett flertal projekt. Som exempel kan nämnas restaureringsprojektet i Hiidenvesi sjö, Laxfiskarna till Svartån samt Västra Nylands vattendragsnätverksprojekt. Då det gäller grundvattnen har den helomfattande överblicken och samarbetet främjats via grundvattensamkontrollprojekt. Inom de projekt, som strävar till att förbättra ytvattens tillstånd, deltar naturligtvis även aktiva lokala vattenskyddsföreningar och fiskeområden, samt områdets företag, som deltar i förverkligandet av åtgärderna speciellt för att förbättra tillståndet i det egna närvattendraget.

Denna vision och strategi har uppgjorts tillsammans med områdets kommunala miljötjänstemän. Målsättningen är, att med hjälp av samarbete, samla Västra Nylands kommuner och övriga aktörer, att verka för att förbättra vattnens tillstånd på ett så effektivt sätt som möjligt. Genom att verka tillsammans är det också lättare att få utomstående finansiering till projekt, som förbättrar vattendragens tillstånd. I detta nu ligger tonvikten vid förbättrandet av yt-vatten, men man bör även jobba för grundvattnens bästa.

2. VISIONEN

De västnyländska kommunernas målsättning gällande vattenvårdssamarbetet på lång sikt (som vision) fram till slutet av år 2026 är:

VISION TILL ÅR 2026:

Västra Nyland är känt för en fantastisk vattennatur och för det målmedvetna samarbete man gör för vattendragens bästa

3. DE STRATEGISKA MÅLEN OCH ÅTGÄRDERNA FÖR PERIODEN 2019-2026

De strategiska målen och åtgärderna för perioden 2019-2026 är sammanfattningsvis följande:

LÅNGSIKTIGHET	Planenlighet och resurserna säkrade
ANSKAFFANDE AV INFORMATION OCH DESS ADMINISTRERING	Tillräcklig basinformation om vattendragens tillstånd finns
SKÖTSEL- OCH RESTAURERINGSÅTGÄRDER	Utförandet av utredningarna, planerna och restaureringarna utgående från prioriteringen
STARTANDE AV PROJEKT	Sammanställning av helheter för att få resurser
SAMARBETE	Det praktiska samarbetet mellan områdets samtliga aktörer
KOMMUNIKATION	Vattnens tillstånd kända och egna åtgärdernas betydelse har förstärkts

3.1 LÅNGSIKTIG VERKSAMHET

För att säkerställa ett gott tillstånd i vattendragen, kustvattnen och grundvattnen samt förbättrandet av de vatten, som är i sämst skick, krävs målmedvetet arbete och resurser för att uppnå det gemensamma målet. Några snabba åtgärder för att få situationen korrigerad finns inte, utan ett långsiktigt och målmedvetet arbete krävs. Det viktiga talkoarbete, som utförs inom vårt område, görs av de mindre aktörerna, såsom de lokala vattenskyddsföreningarna och fiskeområdena och de behöver även stöd såväl ekonomiskt som i form av hjälp av sakkunniga.

Denna vision och strategi har gjorts för att få i gång det målmedvetna samarbetet för att förbättra vattendragens tillstånd. Utgående ifrån, att kommunerna förbinder sig, kan man ansöka om olika former av finansiering från såväl nationella som internationella finansieringskällor för restaurerings- och övriga åtgärder. Utan egen finansiering kan man inte få finansiering utifrån. På basen av den nuvarande trenden kan man notera, att staten hellre stöder större projekthelheter framom små enskilda restaureringsåtgärder. Finansiering från internationella finansieringskällor lönar det sig inte heller att ansöka om för alltför små projekt på grund av den stora administrativa arbetsmängden. Med hänvisning till ovan nämnda, är det för att få finansiering, viktigt att man samlar de olika behoven till större helheter.

3.2 INSAMLANDE AV DATA SAMT DESS ADMINISTRERING

Data gällande tillståndet i våra vatten kommer främst som en följd av obligationskontrollerna samt i mindre mån via de lagstadgade undersökningarna, som kommunerna och staten utför eller från de mindre utredningar som de små lokala föreningarna låtit utföra. Utan tillräcklig mängd data är det inte möjligt att fastställa vattendragens tillstånd eller restaureringsbehoven. Den allmänna uppföljningsskyldigheten av tillståndet i vattnen, som kommunerna har, förverkligas delvis genom deltagande i samkontrollerna eller genom kommunernas separata uppföljningsprogram. Det är viktigt, att uppföljningen är planerad och systematisk. För genomförande av uppföljningen bör det alltså finnas ett uppföljningsprogram. Det är också viktigt att uppdatera uppföljningsprogrammen med jämna mellanrum (t.ex. vart tionde år) så, att man identifierar behoven av ändringar. Uppgifterna från den uppföljning som myndigheterna utför bör vara lättfattliga och lätt tillgängliga. För att tillfredsställa det behovet har man inom Västra Nylandsområdet förverkligat Vattenskvalitet.fi sidorna, dit de färskaste undersökningresultaten uppdateras. Nätsidan underhålls av LUVY. Uppgifter om vattens tillstånd behövs inom det kommunala planeringsarbetet. Målsättningen är också ännu att utveckla geodata och informationsspridningens automatiska beröringspunkter.

3.3 SKÖTSEL- OCH RESTAURERINGSÅTGÄRDER

I Västra Nyland finns gott om vattendrag, som är i behov av restaurering och vars istandsättning kräver skräddarsydda åtgärder. Å andra sidan har det till värdefulla grundvattenområden koncentrerats rikligt med industriell verksamhet, vars riskhantering kräver effektiverade åtgärder. Resurserna för restaurerings- och riskhanteringsåtgärder är begränsade såväl inom kommunerna som i den statliga förvaltningen. För att de tillgängliga resurserna skall ge den största möjliga vattenskyddsliga nyttan, bör åtgärderna riktas på basen av prioritering till de viktigaste och mest brådskande objekten. Målsättningen är, att uppgöra åtgärdsprogram för de enskilda kommunerna, som sedan uppdateras årligen. Innan man uppgör restaurerings- och åtgärdsprogrammen bör fakta om de olika vattendragen vara tillräckligt. Om man inte har tillräckligt med basfakta, för att t.ex. uppgöra en restaureringsplan, bör man göra nödvändiga tillägsundersökningar och –

utredningar. Efter restaureringsplaneringen fattar man beslut om de behövliga restaureringsåtgärderna eller andra åtgärder som krävs, för att minska belastningen eller riskerna. En uppföljning av åtgärdernas inverkan är också viktig.

3.4 STARTANDET AV PROJEKT

Det lönar sig, för att få finansiering, att samla restaureringsarbetena till större helheter. Helheterna kan t.ex. vara vattendragshelheter såsom Svartåns vattendrag, Sjundeå å eller kustvattnen eller ämneshelheter såsom glesbygdens avloppsvatten. Helheterna kan också vara mindre kommunvisa vattendrag. Då varje kommuns egna behov har klarlagts och lagts i prioritetsordning, ser man vilka större helheter, som man kan bilda och utgående från dem, kan man sedan göra finansieringsframställningar till kommunerna och andra samarbetspartners och till finansiärerna.

3.5 SAMARBETE

För att förverkliga de åtgärder, som förbättrar vattendragens tillstånd och minskar riskerna, krävs ett gott samarbete såväl inom kommunen, mellan kommunerna samt i förhållande till statsförvaltningen, projektkumpanerna och finansiärerna. För att få ärendena framåt är det mycket viktigt, att de olika verksamhetssektorerna inom kommunen har en gemensam vilja till de åtgärder som krävs, för att förbättra tillståndet i vattendragen. Inom Västra Nyland har man redan i årtal samarbetat för att enhetliga praxis när det gäller glesbygdens avloppsvatten och tillsammans med kommunerna har man sammankommit till möten, där man dragit upp riktlinjerna för verksamheten. Genom att tillämpa samma princip är det viktigt, att kommunens samtliga centrala aktörer inom kommunen, diskuterar om behovet av att förbättra vattendragens tillstånd samt prioriteringarna. I diskussionerna är det också viktigt, att ta med olika aktörer utanför den kommunala organisationen, speciellt eventuella små vattenskyddsaktörer, men även företag och andra aktörer samt kommuninnevånarna utgående från de enskilda kommunernas behov.

Inom samarbetet mellan områdets olika kommuner kartlägger man möjligheterna till gemensamma tyngdpunkter och startande av gemensamma projekt/finansieringsansökningar. Det är viktigt att föra fram de olika åsikterna, som insamlats, till det landsomfattande samarbetet och det är också viktigt, då man uppgör åtgärdsprogram för Nyland, att de rätta vattendragen även på riksomfattande nivå är med på listorna över restaureringsobjekt. För att förverkliga denna vision och strategi har man för avsikt, att som ett kommunalt samarbete årligen uppgöra ett förslag till kommunernas gemensamma projekt/åtgärder.

3.5 KOMMUNIKATION

Målsättningen med kommunikationen är, att stöda förverkligandet av denna visions strategiska målsättningar. Uppgifterna om vattendragens tillstånd i området och restaureringsbehoven samt de restaureringar som pågår bör finnas lätt tillgängliga för alla dem som behöver uppgifterna. Målet är också, att man förstår inverkan av den egna verksamheten samt möjligheterna att verka så att man främjar tillståndet i vattnen. Informationsmaterialet produceras med moderna medel och det slutliga målet är, att man drar nytta av det målmedvetna samarbetet inom vattennaturen, då man i offentligheten skapar en bild av kommunen.

DE STRATEGISKA ÅTGÄRDerna VID FÖRVERKLIGANDET AV VISIONEN OCH STRATEGIN

Den strategiska målsättningen	Målsättning 2026	Åtgärder LUVY	Åtgärder kommunerna
LÅNGSIKTIGHET	Kommunernas basfinansiering är säkrad	För kommunernas budgetering årligen ett förslag till gemensamt åtgärdsprogram	Årliga beslut om det kommunvisa åtgärdsprogrammet och dess budget
	Föreningens kunskand är up to date	Föreningen utvecklar och upprätthåller sitt kunnande	Möjligheten att dra nytta av områdets eget kunnande
ANSKAFFANDE AV INFORMATION OCH DESS ADMINISTRERING	Tillräcklig basinformation om områdets vatten finns och uppgifterna är lätt tillgängliga	Det praktiska förverkligandet av uppföljningarna som separata- eller samkontroller	Uppföljningen av vattens tillstånd i kommunerna är planerad och tillståndet i vattnen följs systematiskt upp
		Uppgifternas publicering vattenskvalitet.fi	Kontaktytorna med kommunernas system hjälper kommunerna att identifiera risker
SKÖTSEL- OCH RESTAURERINGSÅTGÄRDER	Områdets vattendrag och grundvatten är i gott skick eller så har arbetet med att förbättra dem inletts	Bistånd vid objektens prioritering - de kommunvisa programmen som granskas årligen	Vattens tillstånd är känt: Kommunvis prioritering och rikttandet av åtgärderna
		Analysering av den befintliga informationen och identifieringen av problem t.ex. eutrofiering (behövliga tillägsundersökningar)	Man beställer behövliga tillägsundersökningar och analys av uppgifterna
		Uppgörande av restaureringsplanerna/åtgärdsprogrammen innehållande bl.a hotspots (identifiering), avrinningsområdesmodellering - val av åtgärder	Val av restaureringsobjekten samt beställandet av uppgörandet av restaureringsplaneringen och åtgärdsprogrammen
		Koordinering av restaureringarna - baserar sig på restaureringsplanen och uppföljningen av inverkan är beaktad	Restaureringarnas finansieringsbeslut
		Förverkligande av åtgärdsprogrammet, t.ex. rådgivningsprojekt eller riskerna kartläggningsprojekt.	Åtgärdsprogrammets finansieringsbeslut
STARTANDE AV PROJEKT	Restaureringarna eller åtgärderna har förverkligats eller åtgärderna har förverkligats som lämpliga projektheter och för detta har man fått betydande tillägsfinansiering	Uppgörande av förslag till kommunerna: Kartläggning av kommunernas behov samt bildandet av gemensamma projekt (kommun-, vattendrags-, vattendragsområdes-, ämnesvisa helheter)	Definition av kommunens behov fattande av beslut gällande samarbetet
SAMARBETE	Bra samarbete och utbyte av information med aktörer	Koordinering av kommunmötena samt uppgörandet av åtgärdsprogrammen	Deltagande i kommunmötena: som ärenden föregående år, det nya året och det planeringen av det därpå följande året
		Upprätthållandet av vattendragrestaureringsnätverk, upprätthållande av kontaktuppgifter, koordinering av regelbundna möten och evenemang; aktivering av unga t.ex. some	Deltagande i palavrar och spridning av information, eventuellt kommunvisa evenemang för de aktiva
		Påverkan på det riksomfattande vattenvårdsarbetet och åtgärdsprogrammen	Kommunens åsikter fram på mötena
KOMMUNIKATION	Vattens tillstånd inom området i samtligas kännedom och man förstår de egna åtgärdernas inverkan	Produktion av material såväl lokalt som kommunalt - utnyttjande av moderna kommunikationsmöjligheter; förebyggande informationsspridning	Utnyttjande i kommunens brand